

Maahanmuuttajien jatkomuutot Suomessa

Tilasto-, kysely- ja haastattelupohjainen tarkastelu
maahanmuuttajien muutoista maan sisällä

**Laura Koivisto-Khazaal, Maria Antonov,
Maria McPartlin, Hadi Kiani, Rasmus Aro**

Tiivistelmä toukokuussa 2026 julkaistusta raportista

**tulevaisuuden
tekijät**

MDI

Part of FCG.

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Vieraskieliset ja muuttoliike	3
3. Kuuluvuus ratkaisee pitovoiman	4
4. Oleskelulupa ja sosiaaliset suhteet kotoutumisen edellytyksenä	5

Selvitys tarkastelee, miten maahanmuuttajataustaiset henkilöt muuttavat Suomen sisällä paikkakunnalta toiselle, ja mitä tämä liike merkitsee eri alueiden näkökulmasta. Tarkastelu yhdistää tilastoaineiston, laajan kyselyn ja ryhmähaastattelut.

Selvitys osoittaa, että vieraskielisen väestön maan sisäinen muuttoliike on poikkeuksellisen voimakkaasti pääkaupunkiseudulle suuntautuvaa – huomattavasti voimakkaammin kuin kotimaisten kieliryhmien vastaava liike, joka jakautuu tasaisemmin myös muihin suuriin kaupunkeihin. Tämä keskittyminen syö monilta alueilta suuren osan siitä hyödystä, jonka ne muutoin saisivat suoraan ulkomailta tulevasta työvoimasta, ja koskee erityisen voimakkaasti korkeasti koulutettuja asiantuntijoita ja opiskelijoita.

Kyselyn perusteella työllistymismahdollisuudet houkuttelevat maahanmuuttajia muuttamaan uuteen kuntaan, mutta paikoillaan pysymistä selittävät ennen kaikkea perhe, sosiaaliset verkostot ja koettu elämänlaatu. Kuuluvuuden tunne osoittautuu erityisen vahvaksi ennustajaksi sille, aikooko henkilö jäädä Suomeen: heikko kuuluvuuden tunne liittyy selvästi korkeampaan lähtöaikomukseen. Myös pysyvä oleskelulupa koetaan laajasti tärkeäksi turvallisuuden ja tulevaisuuden suunnittelun kannalta.

Selvitys päättelee, että alueiden kyky houkutella ja pitää maahanmuuttajia riippuu kahdesta tekijästä: työllistymismahdollisuuksista ja mahdollisuudesta rakentaa aitoja sosiaalisia suhteita ja kuulumisen tunnetta. Ilman näitä tekijöitä alueen vetovoima jää heikoksi, vaikka se saisi väestöä suoraan ulkomailta. Paikkakunnan kokeminen kodiksi edellyttää laajaa yhteistyötä kuntien, työnantajien, järjestöjen ja asukkaiden kesken.

Tämä tiivistelmädokumentti perustuu laajempaan Suomen tulevaisuuden tekijät -hankkeen kumppanitoimijoille tehtyyn raporttiin.

1. Johdanto

Maahanmuutosta ja sen vaikutuksista käydään Suomessa vilkasta keskustelua, mutta huomiotta jää usein se, mitä maahanmuuttajille tapahtuu sen jälkeen, kun he ovat asettuneet ensimmäiseen kotikuntaansa. Raportti tarkastelee tätä kysymystä: miten maahanmuuttajataustaiset henkilöt muuttavat Suomen sisällä paikkakunnalta toiselle, mihin heidän muuttonsa suuntautuvat ja miksi.

Kysymys on tärkeä useista syistä. Maan sisäinen muuttoliike voi vahvistaa tai heikentää sitä hyötyä, jonka yksittäinen alue saa suoraan ulkomailta tulevasta työvoimasta; jos maahanmuuttajat siirtyvät nopeasti pois alueelta, alueen saama hyöty jää lyhytaikaiseksi. Väestön ikääntyminen ja laskeva syntyvyys tekevät maahanmuutosta yhä keskeisemmän tekijän monien alueiden ja toimialojen työvoiman saatavuudelle, minkä vuoksi on tärkeää ymmärtää, mihin maahanmuuttajat asettuvat pysyvästi ja mitkä tekijät saavat heidät pysymään paikoillaan.

Aihetta lähestytään raportissa kolmella toisiaan täydentävällä tavalla. Ensimmäinen näkökulma on tilastollinen katsaus vieraskielisen väestön muuttoliikkeeseen, jossa tarkastellaan muuttovirtoja maakunnittain ja kunnittain, eri ikä- ja ammattiryhmien mukaan sekä tarkempien kieliryhmien tasolla. Toinen näkökulma perustuu laajaan, monikieliseen kyselyyn, joka suunnattiin Suomessa asuville maahanmuuttajille ja jossa selvitettiin heidän muuttopäätöksiään, kokemuksiaan asuinkunnastaan ja tulevaisuudensuunnitelmiaan. Kolmas näkökulma koostuu ryhmähaastatteluista, joissa syvennyttiin erityisesti pysyvän oleskeluluvan merkitykseen elämän rakentamisessa Suomessa sekä siihen, miten eri toimijat (kunnat, poliitikot, työnantajat, ammattiliitot, muut kuntalaiset ja maahanmuuttajat itse) voisivat vahvistaa sosiaalisia suhteita ja kotoutumista paikallisyhteisöissä. Näitä kolmea aineistoa yhdistämällä raportti pyrkii muodostamaan kokonaiskuvan siitä, mitkä tekijät ohjaavat maahanmuuttajien liikkuvuutta Suomen sisällä ja mitä alueet voisivat tehdä houkutellakseen ja pitääkseen tämän väestönosan.

2. Vieraskieliset ja muuttoliike

Vieraskielisten muuttoliike voimakkaasti pääkaupunkiseudulle suuntautuvaa

Tilastokatsauksen keskeinen havainto on, että vieraskielisen väestön maan sisäinen muuttoliike poikkeaa selvästi kotimaisten kieliryhmien vastaavasta liikkeestä. Siinä missä suomen- ja ruotsinkieliset suuntaavat muuttonsa etenkin suuriin yliopistokaupunkeihin ympäri maata, vieraskielisten muutto keskittyy poikkeuksellisen voimakkaasti Uudellemaalle ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Käytännössä kaikki muut maakunnat menettävät vieraskielistä väestöä muuttoliikkeessä, kun Uusimaa sen sijaan kasvattaa väestöään tästä ryhmästä kaikissa tarkastelluissa osaryhmissä, ikäryhmästä, ammatista ja alkuperäalueesta riippumatta.

Tämä keskittyminen selittyy kahdesta suunnasta: toisaalta vieraskieliset muuttavat ylipäätään useammin kuin kotimaisten kieliryhmät, ja toisaalta heidän muuttonsa kohdistuu poikkeuksellisen usein juuri Uudellemaalle. Molemmat ilmiöt korostuvat sitä enemmän, mitä kauempana Uudenmaan vetovoima-alueesta tarkasteltava maakunta sijaitsee. Erot ovat suurimmillaan Suomen reuna-alueilla ja maltillisimpia Uudenmaan lähialueilla ja suurimmissa yliopistomaakunnissa.

Erityisen selvästi tämä näkyy silloin, kun tarkastellaan tarkempia kieliryhmiä. Euroopan ulkopuolelta, esimerkiksi Lähi-idästä, Pohjois-Afrikasta, Keski-Aasiasta ja Saharan eteläpuolisesta Afrikasta tulevien ryhmien muuttoliike on kaikkein voimakkaimmin Uudellemaalle keskittynyttä, kun taas Länsi- ja Itä-Euroopasta tulevien ryhmien liike muistuttaa enemmän kotimaisten kieliryhmien käyttäytymistä.

Uusimaa hyötyy muuttoliikkeestä, muut maakunnat kärsivät

Uusimaa saa vieraskielistä väestöä sekä suoraan ulkomailta että maan sisäisen muuttoliikkeen kautta. Muissa maakunnissa tilanne on päinvastainen: vaikka alue saisi merkittävästi uutta työvoimaa suoraan ulkomailta, huomattava osa tästä työvoimasta valuu ajan myötä pois maan sisäisen muuttoliikkeen seurauksena, usein juuri Uudellemaalle. Tämä koskee erityisesti korkeasti koulutettuja asiantuntijoita, joiden kohdalla ilmiö on kaikkein voimakkain: lähes kaikki maakunnat Uusimaata lukuun ottamatta menettävät tätä ryhmää maan sisäisessä muuttoliikkeessä, ja monessa maakunnassa menetys syö suuren osan siitä hyödystä, jonka alue on saanut suoraan ulkomailta tulevista asiantuntijoista.

Myös opiskelijoiden kohdalla nähdään selvä poikkeama: kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvat opiskelijat suuntaavat perinteisesti suuriin yliopistomaakuntiin, mutta vieraskieliset opiskelijat päätyvät valtaosin Uudellemaalle, kun muut yliopistomaakunnat jäävät tässä ryhmässä lähes tyhjän päälle.

Eläköityminen ja väestörakenne tekevät maahanmuutosta yhä tärkeämmän

Matalapalkka- ja työvoimavaltaisilla aloilla eläköityminen etenee voimakkaasti tulevina vuosikymmeninä, ja samaan aikaan nuorten ja nuorten aikuisten määrä alkaa laskevan syntyvyyden seurauksena pienentyä nopeasti. Tämä yhdistelmä johtaa siihen, että ilman ulkomailta tulevaa työvoimaa monien alojen ja alueiden työllinen väestö supistuisi merkittävästi. Maahanmuutto on tähän mennessä paikannut tätä vajetta tehokkaasti, mutta raportti huomauttaa, että sisäinen muuttoliike vie osan tästä hyödystä pois juuri niiltä alueilta, joilla tarve olisi suurin.

3. Kuuluvuus ratkaisee pitovoiman

Selvityksen puitteissa toteutettuun kyselyyn vastasi laaja, pääosin korkeasti koulutettu joukko maahanmuuttajia, jotka olivat tulleet Suomeen etenkin opiskelun, perhesyiden, pakolaisuuden ja työn vuoksi. Koulutustaso ei kuitenkaan suoraan näy työllisyydessä: merkittävä osa vastaajista on työttömänä.

Kyselyn keskeinen löydös koskee eroa sen välillä, mikä houkuttelee muuttamaan ja mikä saa pysymään. Työllistymismahdollisuudet vetävät ihmisiä uuteen kuntaan, mutta paikoillaan pitävät ennen kaikkea perhe, ystävät, sosiaaliset verkostot ja koettu elämänlaatu. Muuttosyy värittää tätä kaikkea: opiskelijoilla työ nousee tärkeimmäksi lähtösyyksi opintojen päättyessä, pakolaisilla korostuvat koulutus- ja harjoittelumahdollisuudet, ja perhesyistä tulleilla ratkaisee kokonaisvaltaisempi elämänlaatu.

Vahvin yksittäinen löydös liittyy kuuluvuuden tunteeseen: mitä vahvemmin vastaaja tuntee kuuluvansa kuntaansa ja Suomeen, sitä todennäköisemmin hän aikoo jäädä. Opiskelijat olivat aineiston kriittisin ryhmä: pettyneitä, epävarmoja ja harvimminkin Suomea suosittelevia, kun taas pakolaistaustaiset osoittautuivat tyytyväisimmiksi ja sitoutuneimmiksi, mikä voi kertoa kotoutumispalvelujen tuesta tai erilaisesta vertailukohdasta lähtömaahan.

Lisäksi pysyvä oleskelulupa koettiin laajasti tärkeäksi turvallisuuden ja tulevaisuuden suunnittelun kannalta, joskin sen katsottiin vaativan rinnalleen myös vakaan toimeentulon ja suojan hyväksikäytöltä.

4. Oleskelulupa ja sosiaaliset suhteet kotoutumisen edellytyksenä

Selvityksen puitteissa toteutettuihin ryhmähaastatteluihin osallistui joukko maahanmuuttajia, joista osa oli töissä, osa työttömänä ja osa opiskeli. Keskustelu käytiin englanniksi ja aiheina olivat maahanmuuttopolitiikka ja sosiaaliset suhteet.

Osallistujat kuvasivat pysyvän oleskeluluvan tuovan ennen kaikkea turvallisuutta ja mahdollisuuden suunnitella tulevaisuutta pelkäämättä luvan menettämistä. Sen koettiin helpottavan esimerkiksi työn vaihtamista, perheen perustamista ja asunnon hankintaa. Osa muistutti kuitenkin, että lupa ei yksin riitä, jos toimeentulo on epävarma, ja toivoi parempaa suojaa hyväksikäytöltä sekä tiukempaa työnantajien valvontaa.

Muutto kuntien välillä osoittautui harvoin yksittäisen tekijän sanelemaksi: valintaan vaikuttavat samanaikaisesti työ, koulutus, asuminen ja sosiaaliset suhteet. Osallistujien sosiaalinen verkosto koostui usein pääosin muista maahanmuuttajista, ja suhde suomalaiseen yhteiskuntaan jäi monella "siltä väliltä"; ei vahvaksi kuulumiseksi, mutta ei täydeksi ulkopuolisuudeksiakaan.

Osallistujat esittivät toivomuksia useille tahoille: kunnilta ja työnantajilta kaivattiin näkyvämpää tukea ja avoimempaa kohtaamista, poliitikoilta vähemmän vastakkainasettelua, ja muilta kuntalaisilta matalan kynnyksen kontaktia arjessa. Samalla osallistujat tunnistivat oman vastuunsa kielen opettelussa ja osallistumisessa, mutta korostivat, että kotoutuminen vaatii aloitteellisuutta myös kantaväestöltä ja instituutioilta.